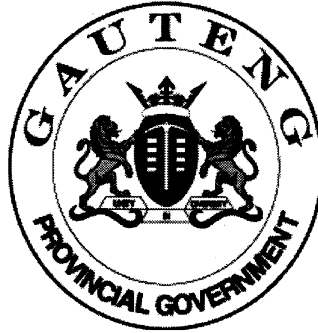

**SENIOR CERTIFICATE
EXAMINATION
*SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN***

**FEBRUARY / MARCH
*FEBRUARIE / MAART***

2007

**SETSWANA PUO YA
NTLHA SEEMOGARE**

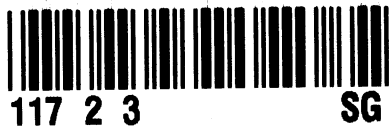
Pampiri ya boraro

SG

117-2/3

SETSWANA FIRST/PRIMARY LANGUAGE SG: Paper 3

**5 pages
5 bladsye**

X05

**COPYRIGHT RESERVED / KOPIEREG VOORBEHOU
APPROVED BY UMALUSI / GOEDGEKEUR DEUR UMALUSI**

LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG
TLHATLHOBO YA MAKGAOLAKGANG

SETSWANA PUO YA NTLHA
SEEMOGARE
(Pampiri ya Boraro)

NAKO: diura tse 2

MADUO: 80

DITAELO:

- Pampiri e, e na le dikarolo di le tharo, A,B le C
- Araba dipotso go tswa mo dikarolong tse tharo.
- A potso nngwe le nngwe e simolole mo tsebeng e ntšhwa
- Dipalo tsa dipotso di se ke tsa fetolwa.
- Botswerere mo mokwalong, peo ya mabaka le thulaganyo ya dintlha di botlhokwa thata.

KAROLO YA A

Tihopha potso e le NNGWE fela mme karabo ya gago e se fete tsebe le halofo. A tlhamo ya gago e akaretse : tikologo, setso le boago, ikonomi le tswelelopele, jalo jalo

POTSO 1

- 1.1 Sekaseka setshwantsho se, mme morago o ntshe maikutlo a gago ka ga se Naya setlhogo.

- 1.2 A o dumelana le seane se se reng **Motho ga a itsiwe e se naga?** Fa go le jalo, re bolelele maitemogelo a gago a botshelo.
- 1.3 Fa o ne o le mo lefapheng la tshireletso le botlhokatsebe, o ne o tla dira eng ka batho ba ba tlhokofatsang bana le basadi. A setlhogo sa gago e nne: **Thibelo ya tlhokofatso ya bana le basadi**

- 1.4 A thelebišene e ka tlhokisa bana nako ya go ithuta? Ntsha maikutlo a gago o bo o neye setlhogo se se maleba.
- 1.5 Ke ne ka tlhomolwa pelo ke monna yo ke mmonneng a sotlwa ke bana a ba tsetse ebile a ba godisitse. A setlhogo sa gago e nne: **Ka tihagolela mookana, mme ya re o gola wa ntlhaba**

MADUO A KAROLO YA A: [30]

**KAROLO YA B
DIKWALWANA**

POTSO 2

Araba potso e le NNGWE fela mo potsong e, mme boleele jwa karabo e nne tsebe fela.

- 2.1 Kwalela Lefapha la Thuto la mo sedikeng sa lona **lekwalo**, mme o le leboge ka dirutwa tseo ba lo di fileng ka Lamatthatso, le ka malatsi a boikhutso go fitlhelela le kwala ditlhatlhobo tsa lona tsa bokhutlo jwa ngwaga.

KGOTSA

- 2.2 Kwalela tsala ya gago **lekwalo**, mme o kope tshwarelo jaaka o mo kgesitse fa a ne a go kgalemelela maitsholo a gago a a sa itumediseng.

[15]

POTSO 3

Araba potso e le NNGWE fela, mme boleele jwa yona e nne tsebe fela.

- 3.1 Kwalela molaetsa wa **fekese** go rratoropo ya lona, o mo itsise ka kopano ya lona mabapi le bolalome jo bo iphileng maatla mo tikologong ya lona

KGOTSA

- 3.2 O batla tiro kwa Lefapheng la Pholo Jaanong romela **lekwalo la gago la boikitsiso** kwa teng.

[15]

MADUO A KAROLO YA B: [30]

KAROLO YA C

- Mo karolong ya C, tlhopha buka e le nngwe fela Ntlhabele Dinaane kgotsa Mmualebe.
- Araba potso e khutshwane kgotsa ya tlhamo mo bukeng e o e tlhophileng

POTSO 4

DINTLHANGWA TSA MOLOMO

Ntlhabele dinaane – Z.A. Dipale

4.1 Araba dipotso go tswa mo naaneng e e latelang:

Kgosi Keoagile

Ga twe e rile, e le kgosi nngwe, e tumile thata. Leina la yona e ne e le Keoagile. E rile ka letsatsi lengwe kgosi ya bidiwa kwa moseja wa lewatle. Kgosi e ne e na le morwa wa yona a bidiwa Keikepetse. Kgosi e ne ya mmita mme ya mo raya ya re e baya serwalo sa bogosi le tšhaka ka fa tlase ga letlapa le legolo, e re fela fa a ka kgona go ntsha dilo tseo ka fa tlase, a mo latele. Ba ne ba dumelana, mme kgosi a dira jalo, a bo a tsamaya. Keikepetse o ne a sala a hutsafetse, a sa itse gore a o tla kgona. O ne a leka ka maatla otlhe, mme ga pala. Mo letsatsing lengwe o ne a bona fela letlapa le ribologa, mme a itumela thata.

- 4.1.1 Keikepetse o ne a dira eng fa letlapa le sena go ribologa? (2)
- 4.1.2 Naya mathata a MABEDI a Keikepetse a kopaneng nao mo loetong lwa go sala rraagwe morago. 2x2=(4)
- 4.1.3 Ke ka ntlha ya eng fa rraagwe a ne a laela gore a tlisiwe fa go ena? (2)
- 4.1.4 Ke eng se Keikepetse a neng a bolela fa a sa se tshabe? (2)
- 4.1.5 Ke eng se se neng se tshwanetse go dirwa fa a sule le fa a tshela? (2)
- 4.1.6 Keikepetse o ne a neela banna ba kgosi eng? (1)
- 4.1.7 Selo se o se kaileng mo go 4.6 se ne se tla thusa jang? (2)
- 4.1.8 A Keikepetse o ne a atlega mo morerong o a neng a o bileditswe? Tlhalosa. (3)
- 4.1.9 Keikepetse o ne a bona maemo afe? (2)

[20]

KGOTSA

- 4.2 Tlhagisa ka botlalo thitokgang kana morero wa naane ya “Diselamma le Tau”. Tlhamo ya gago e se fete TSEBE LE HALOFO.

[20]

POTSO 5

Mmualebe – R.M. Malope

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso ke tseo

“Ntlha o sa ka wa ntiisa mooko? Mathulwe, basadi ba boifa bofetwa lebekebeke. O itse pelo ya mosetsana, Mathulwe; ga nka ke ka e go ruta, gonne e bile o mongwe wa batho ba ba kgonang go e ama. Le jaanong jaana bogolo jwa ya me bo sa le mo diatleng tsa gago, le mororo ke golegilwe ke Moathodi. Ga ke gane, ke wetse ke lebile, fela ke weditswe ke poifo ya bofetwa – e seng pelo ya lorato”
 “Gongwe ke phoso go bo ke sa ka ka go solofetsa gangwe le gape gore o wa me wa loso, e seng wa lenyalo fela... .Go bisa go itse
 Ka fa re neng re utlwana, re utlwisana ka gona, ke itheile ka re go bua ga go tlhokege; go ka tloga ga bonala jaaka e kete ke oketsa mašwi ka metsi..... Nteko wena o patagantse diphio tsa tlou” “Wa mma,” a diga lentswe, “Ke rile ke dirisitswe ke poifo, e seng lerato.... Fa o sa tshwenyege, re ka nna ra tselela pele re ngotlile mokgwasa”

- 5.1.1 Ke mang mmui wa mafoko a? (1)
- 5.1.2 Mmui o ne a bua le mang? (1)
- 5.1.3 Mmui o kaya eng fa a re, Mathulwe ga a mo tiisa mooko? (2)
- 5.1.4 Go sa tiiseng mmui mooko ga ga Mathulwe go nnile le ditlamorago dife? (2)
- 5.1.5 Lebaka le le dirileng gore mmui a ratane le makau a le mabedi ke lefe? (2)
- 5.1.6 Mmui a re Mathulwe o itse eng? (2)
- 5.1.7 Tselane le Mathulwe ba ne ba dumalana go dira eng? (2)
- 5.1.8 Ditlamorago tsa tumalano ya bona e nnile eng? (2)
- 5.1.9 Tselane o ne a dira eng fa a sena go lemoga ditlamorago tsa tumalano ya bona? (2)
- 5.1.10 Ke eng se se neng sa mo tlhakanya tlhogo? (2)
- 5.1.11 Tselane o ne a tsaya tshwetso ya go dira eng? (2)

[20]

KGOTSA

- 5.2 Ngwana yo o sa utlweng molao wa batsadi o tla utlwa wa manong. Sekaseka ntlha e, o ikaegile ka Kedisaletse. Kwala tlhamo e e sa feteng tsebe le seripa.

[20]